

Пекельний гість

Микола Руденко

Поема

1.

Я споглядав ту далину,
Що на застиглих хвилях схожа, —
Мов їх, ці хвилі, в мить одну
Спинила примха зловорожа
Чи навпаки — десниця Божа.

Між скель гриміли в тумані
І грізно пінилися ріки.
Та я втомився — і мені
Уже змикалися повіки.

Тоді й прийшла ота мана
Через мої зімкнуті вії:
З'явилась храмова стіна,
Дзвіниця і хрести Софії.

Довкола храму — явори,
Шумує клечання зелене.
Тим часом ген із-за гори
Печорська лавра йде на мене.

Видіння незвичайне те
Вражає ясністю, огромом —
І наближається, й росте,
І висне золотом, як громом.

А я радію, бо мене
Від краю рідного відтято.
Приходь, видіння неземне, —
Даруй мені жадане свято!..

Мо' й справді б радісно було,
Якби і Лавра, і Софія

Прийшли під ангельське крило —
Не під кігтисту лапу Змія.

Поглянь: на бані золотій
З'явився дядечко під хмелем.
Та я вже знав: це він, це Змій —
Хоча й при галстуку,
З портфелем.

Такий, неначе сват чи брат,
Що звик до посмішок привітних;
Немов проноза-бюрократ,
Який вернувся з дач лімітних.

Чи, може, офіцер, який
Частіше ходить без мундира.
Він з вами ніжний і м'який —
Людина симпатична й щира.

Та це у вимірі однім.
А в іншому...
Якщо зумієм,
В той інший вимір перейдім —
І там запахне справжнім Змієм.

Той вимір можна віднайти
Не десь ув огненній геєні.
А там, де вишки і дроти,
І безневинно убієнні...

А дідько на святім хресті
Портфель повісив діловито,
В'юном крутнувся на хвості —
І в бляху вдарило копито.

Сякнувся, втерся нашвидку,
Лайнувся голосно і грубо —
І задвигтіло в гопаку
Церковне золото, як бубон.

...Гоп, мої гречаники,

оп, мої милі...

2.

Я гримнув знизу:

— Сатано,

Ану ж бо геть з святого дому.

А він у відповідь:

— Давно

Мені про тебе все відомо.

Ти ж той Руденко, що колись

Сторожував на кладовищі,

На атомнім...[1]

Ми поклялись

Шукати істини найвищі...

Я ж думаю: бреши, бреши —

Гадаєш, мабуть, клюну знову.

А в протокола запиши:

Мовляв, підточує основу.

3.

Ми в Пирогові не клялись,

А може, й не поговорили.

Ти був тоді то хитрий лис,

То грізний випар із могили.

Це сталося в далекі дні —

Тоді вже я попав у жорна.

Та ще не пролягла мені

"Столипінська" дорога чорна.

"Столипін" [2] потім — рік чи два

Я ще отут посторожую,

Де є такі чудні дива,

Що з чортівщиною межують...

Проте я тут не зек, а страж:

Біля могил стою на варті.

Не бійся: підійди і зваж,
Чого оці могили варті.

У старокиївським селі
Ні в кого не питали згоди:
Обгородили шмат землі,
Ховають атомні відходи.

В могилах скриньки із свинцю —
Їх сотні, вимощені справно.
Ту вже засипали, а цю
Заготували нещодавно.

А та, найперша, як і слід, —
Зелена, від сусідок вища...
Балакають, на триста літ
Киянам стачить кладовища.

4

Тоді ж бо й скоїлось оте,
Що жахом у душі постало.
...Дивлюсь: криниця, а проте
Вода в ній буцім із металу.

Це теж могила — для води,
Що здобула пекельну вдачу.
І зазираючи туди,
Я ніби щось знайоме бачу.

Щось там ворухиться на дні —
Ба, нібито на мене схоже.
Але ж не вірте Сатані —
Будь-ким прикинутись він може.

Зненацька чую:
— Відпусти!
Я тільки дірочку проклюну.
Не побіжу — хоч вільно плюну.
Хіба не бачиш? Я — це ти.

Я видерся з того вогню,
Де стогнуть душі — грішні, голі.
А не відпустиш — так вчиню,
Що й сам опинишся в неволі.

Він це вчинив. Але тоді
Я стражем був — тож мовив гордо;
— Сиди в диявольській воді,
Сховай свою пекельну морду.

Ти не підробишся під нас —
Нам підступи твої відомі.
За триста літ ми знайдем час,
Аби прибрати в нашім домі...

Та раптом задвигтів бетон
Попід криницею страшною.
Хтось там піднявся — й сотні тонн
Заворушилися попід мною.

І регіт, наче землетрус,
Завдав мені тупого болю.
— Ой, насмішив! Мотай на вус:
Я швидко видерусь на волю.

Які там триста? Років сім —
І хуга атомна засвище.
І стане зрозуміло всім,
Що Київ — також кладовище.

Смерть помандрує крадькома —
Ніде ні грому, ні руїни.
Та захисту в віках нема:
Зведу на пси пів-України.

З'їси редиску — й то вже смерть,
Її несуть сливки й томати...
Отож тепер чи круть, чи верть —
Від мене нікуди втікати.

Ту кару вам готує час

За те, що не жили, а спали.
В століттях вирощу із вас
Свою породу — шестипалу.

А хочеш знати, де той цвях,
Що скріплює мої кутурни?
Весь фокус в хитрих папірцях,
Котрі ви кидаєте в урни.

5.

Я довго мов прибитий був —
Криницю згадував бісівську.
Та згодом все ж таки забув
Про ту погрозу пирогівську.

Як жив, що бачив — не питай.
Літа не скрутиш в перевесло:
Аж під самісінький Китай
Мене в "столипіні" занесло.

Я тут усякого зазнав:
І спеки, і сибірських віхол.
Та все ж лукавий наздогнав:
Бач, сірим видом приїхав.

Портфель гойднувся на хресті,
Заворушилося копито.
Очиці сонні і пусті —
Напевне, забагато пито.

На лисині сліди від мух
І жилки кривулясті, сині.
Скажи мені, пекельний дух,
Яке у тебе свято нині?

Він, ніби магазинний зав,
Гладкий, ледачий з перепою,
Махнув рукою — показав
Дахи над Прип'яттю-рікою.

Щось там невидиме зроста
І суне через огорожі
На білокамінні міста,
На верби, соняхи і рожі.

6.

Щось там невидиме...
Еге,
Та це ж знайомий з Пирогова!
Повітря пружне і туге —
Його колиска і основа.

Уже не в скриньках із свинцю,
Не в бетонованій криниці —
Грайливий вітер з путівцю
Дівчатам напина спідниці.

А хлопцям підійма чуби —
Як пахне він весняним цвітом!
Здавалося б, що для журби
Підстав нема наступним літом.

Та я рушаю на поріг —
Іду на сповідь і на кару:
Судіть нещадно — не вберіг
В могильнику страшну почвару.

Ганяв від цвинтаря ворон:
Летить туди, де вже розквітло.
А від суворих заборон
Звільнив пекельне Антисвітло.

Лякав берданкою сову —
Спочинь в безпечному затінку.
Але забув, що сам живу
Із Антисвітлом через стінку.

Кружляло чорне лжезерно
Над простором річок і суші —
А я не бачив, що воно

Невидимо руйнує душі.

Тягар неспланих боргів
Все нижче буде нас клонити.
Не увібгати в Пирогів
Всього, що слід захоронити.

Хтось видужав, а хтось помер.
Деся хлипає дитина хвора...
Скажіть, чи будемо відтепер
Такими, як були учора?

Не слухайте, що кажуть нам
Недоброзичливці і сноби.
Та варто внукам і синам
Збагнути, що таке Чорнобиль.

Ні, не поступляться сини
За пайку м'яса чи за лички.
Та що затямили вони:
Космічний образ Сатани
А чи бузковий ніс п'янички?..

Я це пишу не для повчань.
Але ж бо відають народи:
Плететься бездуховна твань
Лиш там, де гасне Дух Свободи.

[1] Автор справді в 1975 році служив сторожем на атомному могильнику в Пирогові.

[2] Столипін — на в'язничному жаргоні спеціальний вагон для перевезення в'язнів.